

*Міністерство охорони здоров'я України
Національна академія медичних наук України
Наукове товариство гігієністів України
Проблемна комісія «Гігієна навколишнього середовища»
Державна установа «Інститут гігієни та медичної екології
ім. О.М.Марзєєва Національної академії медичних наук України»
/ДУ «ІГМЕ ім. О.М. Марзєєва НАМНУ»/*

**" АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГІГІЄНИ ТА
ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ "**
ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(восьмі марзєєвські читання, 2012 рік)

Випуск 12

23–24 травня 2012 р.

м. Київ — 2012 р.

Про вивчення циркуляції арбовірусів серед членистоногих Рівненської області

Драб Р.Р., Шевченко Г.М., Гуцук І.В., Шелевицька Л.В.

**Держаний заклад «Рівненська обласна санітарно-епідеміологічна станція»
МОЗ України, м. Рівне**

Проблема поширення арбовірусних інфекцій досить актуальна для Рівненської області, зважаючи на визначення її території як зони масового поширення гнусу. Міграційні русла птахів визначають можливість занесення ряду арбовірусів з місць зимівель з подальшим формуванням сезонних або стійких природних вогнищ. На даний час в області відсутнє своєчасне виявлення хворих на природно-вогнищеві інфекції, діагноз встановлюється лише ретроспективно. Тому досить актуальним для нас було забезпечення комплексного лабораторного дослідження на природно-вогнищеві інфекції об'єктів довкілля – кровосисних членистоногих.

Завдяки співробітництву між держсанепідслужбою Рівненської області і Львівським НДІ епідеміології та гігієни в регіоні вдалося налагодити і покращити вивчення поширеності арбовірусних інфекцій. Протягом 2004-2011 років для вивчення спектру циркуляції арбовірусів серед членистоногих Рівненської області зі всіх

адміністративних територій і міста Рівне було відібрано і досліджено методом ІФА 14845 зразків кліщів і 35943 – кровосисних комарів.

Виявлена активна циркуляція флавівірусів **кліщового енцефаліту** в 7-ми населених пунктах області, де визначалися й інші арбовіруси, здатні викликати тяжкі форми мікст-інфекцій, що має велике епідеміологічне значення. Рівень серопозитивності до ВКЕ знаходиться в межах від 7,5-10% у Рівненській області до 10,4-12,3% у Волинській, яка з нами безпосередньо межує, що вказує на високу ендемічну небезпеку та ризик інфікування людей ВКЕ.

Новими даними для України є факт виявлення антигену **вірусу Крим-Конго геморагічної лихоманки (ККГЛ)** в іксодових кліщах п'яти районів Рівненської області, що поповнює перелік територій України, де виявлявся антиген ККГЛ. Випадки захворювання населення нашої країни на ККГЛ упродовж 1999-2011 рр. не реєструвалися, однак, враховуючи потенційну небезпеку цього вірусу, який відноситься до першої групи патогенності, необхідні додаткові комплексні дослідження з метою вивчення особливостей його циркуляції на Рівненщині.

Вперше виявлено антиген **вірусу Укуніємі** в пробах кліщів 10-ти населених пунктів, що демонструє особливу активність вірусу та існування високого епідемічного потенціалу його природних вогнищ на території Рівненщини. Найбільше природних осередків локалізуються у Північно-Західному та Західному Лісостепу, у Східному та Західному Поліссі.

Епідемічна ситуація з **гарячки Західного Нілу** практично не визначена через відсутність на базі обласних санепідстанцій її лабораторної діагностики. Штами вірусу виділені від кровосисних комарів *Ae. communis*, відібраних у 7 районах області, переважно у зоні Лісостепу. Визначення антигену вірусу Західного Нілу в комарах Рівненської області підтверджує дані білоруських вчених про виділення цього вірусу в Білоруському Поліссі, з яким наш регіон межує, і потребує подальшого вивчення.

В Рівненській області вперше виявлена і підтверджена циркуляція антигену вірусу **Bamai** в комарах видів *C. pipiens* і *An. maculipennis*, як геокліматичної зони Полісся, так і Лісостепу – у 7-ми населених пунктах. Можливість повторного кровосання цих видів комарів, навіть в осінньо-зимовий період, створює можливість виникнення внутрішньодомових вогнищ інфекцій і вимагає постійного моніторингу.

Із серологічного комплексу Каліфорнійського енцефаліту в нашій області також вперше виявлена циркуляція **вірусу Тягіня** в зразках комарів *Culex pipiens*, що дуже нестерожусь, враховуючи трансваріальний механізм передачі вірусу та особливу стійкість його вогнищ у відносно суворих умовах центральних і північних частин помірно-кліматичного поясу.

Таким чином, наведені дані свідчать, що в Рівненській області існують природні вогнища з арбовірусних інфекцій, що потребує систематичного дослідження членистоногих на підконтрольній території, а також здійснення постійного еколого-ентомологічного та епідеміологічного нагляду за станом виявлених і визначення їх нових природних осередків.

Література

1. Медицинская вирусология, руководство под ред. Д.К.Львова.– М., 2008.
2. Інф. лист ДЗ «Центральна СЕС» від 09.11.2011р. № 04.4.-03.03/226-2432.